Смрт фашизму слобода народу!

СЛОБОДНА ВОЈВОДИНА

ОРГАН ЈЕДИНСТВЕНОГ НАРОДНО-ОСЛОБОДИЛАЧКОГ ФРОНТА ВОЈВОДИНЕ

Година IV, број 73 | Нови Сад, четвртак, 25 јануар 1945 | Цена 25 фил. (10 п.)

Мађари из Чуруга који су посредно учествовали у рацији 1942 биће исељени

Још четири дневне заповести маршала Стаљина — још четири победе Црвене армије

Нова офанзива Црвене армије у Чехословачкој

Освојени су градови Рожњава и Јелшава у Чехословачкој, затим Калиш на путу за Бреславу, Опелн на Одри и најзад градови Лик, Нојендорф и Бијала у Источној Пруској

ПАД РОЖЊАВЕ И ЈЕЛШАВЕ

Москва, 24 јануара. — Врховни командант Совјетског Савеза Јосиф Стаљин упутио је дневну заповест маршалу Малиновском, команданту Другог украјинског фронта и шефу његовог штаба генерал-пуковнику Захарову.

Трупе овог фронта, прешавши у офанзиву северно од Мишколца на тешком шумовитом терену, пробиле су јако утврђене непријатељске одбранбене линије у дубини од 20 километара и прошириле продор на 40 км. ширине. Оне су у току јучерашњег дана запоселе градове Рожњаву и Јелшаву, важне непријатељске одбранбене базе на територији Чехословачке.

ОСВАЈАЊЕ КАЛИША

Москва, 24 јануара. — Врховни командант маршал Совјетског Савеза Стаљин упутио је дневну заповест маршалу Жукову, команданту Првог белоруског фронта, и његовом шефу штаба генерал-пуковнику Мањњину.

Трупе овог фронта, настављајући успешну офанзиву, пред вече јучерашњег дана освојиле су Калиш, важан непријатељски саобраћајни центар и јако упориште на путу за Бреславу.

ГРАД ОПЕЛН У РУСКИМ РУКАМА

Москва, 24 јануара. — Маршал Стаљин упутио је данас трећу дневну заповест маршалу Коњеву, команданту Првог украјинског фронта, и шефу његовог штаба генералу Соколовском.

Трупе овог фронта освојиле су данас важан центар немачке ратне индустрије и јако утврђење у немачкој Шлеској град Опелн, важну саобраћајну и друмску раскрсницу на реци Одри.

Истовремено су трупе овог фронта, које оперишу северно од Бреславе, освојиле град Равич на пољској територији, важна упоришта немачке одбране.

Маршал Совјетског Савеза К. К. Рокосовски, командант Првог белоруског фронта

ОСВОЈЕНА ТРИ ГРАДА У ИСТОЧНОЈ ПРУСКОЈ

Москва, 24 јануара. — Маршал Стаљин објавио је данас четврту дневну заповест упућену маршалу Рокосовском, команданту Другог белоруског фронта и његовом начелнику штаба генералу Богољубову.

Трупе овог фронта, у наставку своје офанзиве у Источној Пруској, освојиле су градове Лик, Нојендорф и Бијалу, важна немачка упоришта у подручју језера у Источној Пруској.

Лик се налази 35 км западно од Августова и 25 км у унутрашњости Источне Пруске.

ЗАПЕЧАЋЕНА СУДБИНА НЕМАЧКЕ АРМИЈЕ У КУРЛАНДИЈИ

Лондон, 24 јануара. — Агенција Рајтер доноси коментар лондонског листа „Дејли Телеграф" о офанзиви на Источном фронту.

Офанзива у Источној Пруској напредује у правцу Кенигсберга и Данцига, и запечатиће судбину велике немачке армије, која је опкољена у Курландији.

Иако немачке масе још нападају у правцу Будимпеште и у Алзасу, иако се неке немачке јединице досађују у Норвешкој и Данској док се друге муком повлаче кроз Југославију, а неке су опет везане у Италији, — Немци са тим јединицама не могу да рачунају, јер немају могућности да их повуку и да их пребаце на Источни фронт. Рундштетова офанзива у Арденима имала је за циљ да онемогући истовремени напад на Немачку са свих страна. То јој, међутим није успело.

У УТОРАК МАРШАЛ СТАЉИН ОБЈАВИО ЈЕ ПЕТ ДНЕВНИХ ЗАПОВЕСТИ

Маршал Стаљин објавио је 22 јануара са својих пет заповести ове победе: у Источној Пруској трупе генерала Черњаховског освојиле су Инстербург, а јединице маршала Рокосовског (чијим су успесима посвећене две заповести) заузеле су важан саобраћајни чвор Аленштајн и градове у Источној Пруској Остероде и Дојч-Ајлау; трупе маршала Жукова (коме су такође упућене две заповести), ослободиле су пољске градове Хоензалца (Иновроцлав), Александрув и Лабишин, немачка велика упоришта на путу за Бромберг (Бидгошћ) и на јуриш освојиле, у муњевитом налету тенкова и пешадије, град Гнезен (Гњезно), важан стратегиски положај ка Познању. — У извештају од 22 јануара наводи се још дуги низ заузетих места, нарочито на територији немачке Шлеске, где су освојени саобраћајни чворови од највећег значаја: Коншта и Грос-Стрелиц.

Од велике је стратегиске важности офанзива коју води генерал Петров на подручју Карпата, где су ослобођени многи градови на територији Пољске и Чехословачке.

Брзина совјетске офанзиве

Москва, 24 јануара. — Агенција ТАСС доноси коментар пуковника Сергија Гаврилова о операцијама Црвене армије на источном фронту.

На основу искуства из прошлог светског рата постављена је војна теорија која заступа мишљење да при савлађивању сталних дефанзивних зона брзина офанзиве не треба да износи више од неколико километара дневно. Црвена армија је својим офанзивним операцијама у току 1943/1944, а нарочито 1945 године, доказала да то тврђење није тачно. У првом реду треба указати на то да је немачка одбрана на совјетско-немачком фронту била јака и дубоко ешалонирана. Одбранбени положаји у Источној Пруској саграђени су одмах после првог светског рата. На Висли, Нареву у Бугу Немци су отпочели да граде одбранбене положије пре више од две године, одмах после катастрофе код Стаљинграда.

Трупе Трећег белоруског фронта, које су 15 јануара отпочеле офанзиву код области Кенисберг у Источној Пруској, напредовале су до 24 јануара брзином од 10 километара на дан. Трупе маршала Рокосовског напредовале су брзином од 20 км на дан. Трупе Првог белоруског фронта прелазиле су 40 километара на дан, за време последњих освајања. Тим успесима трупе Црвене армије побиле су стару војну теорију.

Поздрав радничких претставника другу Титу

Врховном команданту НОВ и ПОЈ Народном хероју маршалу Југославије Јосипу Брозу-Титу

Реакција старе Југославије припремајући пут издаје наших народа прогонила је и убијала радничке првоборце, распиривала шовинистичку мржњу међу народима, разбијала јединство радничке класе стварањем и помагањем профашистичких назови радничких организација „Југорас" и „Хрс" итд. док није коначно, већ у току другог светског рата, потпуно забранила деловање класним радничким синдикатима.

Прекаљивана у току дугогодишње борбе за своја и општенародна права, након окупације земље по фашистичким злиц овцима радничка се класа одмах одазвала позиву славне Комунистичке партије Југославије и у заједници са целим народом, под твојим мудрим и одлучним водством, отпочела бо у против окупатора и домаћих издајица, за слободу и демократска права нашег народа.

Захваљујући надчовечанским напорима и безбројним жртвама Народноослободилачке војске и свих наших народа у току народно-ослободилачке борбе створена је нова, слободна федеративна демократска Југославија, у којој се обнавља радднички синдикални покрет, који ће у заједници са свим народним снагама, као велика масовна организација радника и намештеника активно учествовати у изградњи и обнови наше домовине.

Учесници опште-земаљске синдикалне конференције упућују ти, драги друже Маршале, своје одушевљене и борбене поздраве с обећањем да ћемо дати све од себе да помогнемо херојску Народно-ослободилачку војску како би се што пре наша земља потпуно ослободила, уништена привреда обновила и учврстила нова федеративна демократска Југославија.

Живео народни херој и вођа народа Југославије маршал Јосип Броз-Тито!

Живела слободна федеративна демократска Југославија!

Смрт фашизму — слобода народу!

Београд, 23 јануара 1945.

Председништво опште-земаљске конференције Јединственог радничког синдиката Југославије

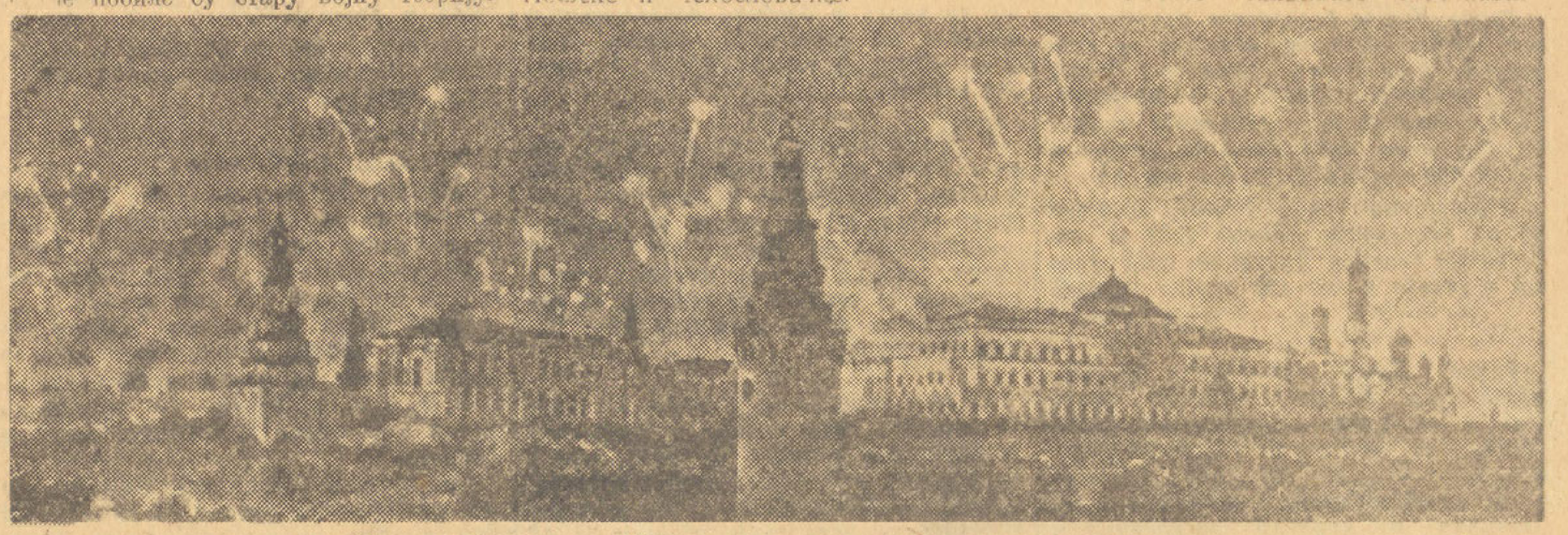

Изглед Кремља у Москви за време почасних топовских салви

РАТНИ ИЗВЕШТАЈ ВРХОВНОГ ШТАБА НОВ И ПОЈ

Велики губици Немаца у Срему и код Брчког

Београд, 24 јануара. — Ратни извештај Врховног штаба НОВ и ПОЈ за 24 јануар гласи:

У Срему, после вишедневних огорчених борби и пошто је непријатељ одбачен још даље на запад, жестина борбе је нешто попустила. Губици непријатеља за последња три дана, не рачунајући објављене губитке изнете од наше авијације, износе: мртвих 1172 и заробљених 95, уништено два тенка, четири камиона и четири радио-станице, заплењено два топа, пет бацача, 53 аутоматска оруђа и разна друга ратна опрема.

У Источној Босни, приликом одбијања непријатељског испада из Брчког, о чему је јуче јављено, непријатељ је имао 128 погинулих, а заплењен је већи број аутоматског оружја и пушака.

У борбама на комуникацији Бијељина—Брезово Поље, убијено је 47 Немаца, а заплењена су два топа и троја кола са ратном опремом.

На комуникацији Соколац—Власеница, воде се тешке борбе са новим непријатељским појачањима. Убијено је 90 Немаца, а заплењена су два бацача.

У долини Босне нападнута је једна немачка колона код Маглаја и убијена су 53 Немца, а уништен један тенк и осам камиона.

У непосредној близини Зенице ликвидирано је непријатељско упориште Радаково. Убијено је 40, а заробљено 14 непријатељских војника.

При нападу на једну немачку колону код Кисељака, убијено је 58 Немаца, а уништена су четири камиона и осам кола са спремом.

После пет дана огорчених борби са врло јаким непријатељским снагама, наше трупе напустиле су Травник.

У долини Уне, на комуникацији Двор—Костајница, ликвидирано је усташко упориште Замлађа. Убијено је 14, а заробљено 18 усташа.

У Словенији, на подручју Ново Место—Метлика, наше трупе опколиле су и већ три дана уништавају јаку непријатељску групу. До сада непријатељ има преко три стотине мртвих.

При одбијању једне непријатељске колоне према Брежицама, убијено је 60 Немаца.

Шта садржи споразум између маршала Тита и др. Шубашића

Лондон, 24 јануара. — Агенција Рајтер доноси извод из текста споразума Тито—Шубашић који је објавила Дирекција за информације краљевске југословенске владе:

„У циљу уклањања могуће затегнутости односа у земљи, споразумели смо се да се краљ Петар II не врати у земљу док народ не изрази своју одлуку по том питању, а да у његовом отсуству краљевску власт врши Намеснички савет. Намеснички савет биће именован указним актом краља на предлог краљевске владе у споразуму са претседником Националног комитета ослобођења Југославије маршалом Титом и претседником краљевске владе др. Иваном Шубашићем. Намеснички савет положиће заклетву народу.

Две тачке додате су споразуму. У првој се каже: „Антифашистичко веће народног ослобођења вршиће законодавну власт до сазива уставотворне скупштине; у другој: „Редовни контакт између краља и Намесничког већа биће установљен и гарантован“.

Лист „Тајмс“ коментарише у уводном чланку положај Југославије, па између осталог пише:

„Г. Черчил у својој изјави у Парламенту јасно је изразио став британске владе кад је казао: „Питање је дана кад одлука о овом питању мора да буде донета и, уколико ми не бисмо били у стању да добијемо пристанак краља Петра, све ће морати да се спроведе као да је краљев пристанак добијен.

Одлука краљева, каже „Тајмс“ даље, била је донесена без саветовања са британском владом. Ово ће питање бити врло брзо размотрено од британског кабинета и извешће се консултовање са Совјетским Савезом и Сједињеним Државама.

Преглед последњих догађаја у вези са краљевим одбијањем споразума Тито—Шубашић

После величанствених протестних демонстрација против изјаве краља Петра II о споразуму Тито-Шубашић, које се још увек настављају широм Југославије, догађаји су се одвијали овим редом:

Радио Лондон објавио је 20 ов. м. у првој вечерњој емисији да је „краљевска југословенска влада у Лондону поднела оставку“. Исте ноћи изјавио је преко лондонског радија један претставник те владе противно. Из обе се изјаве видело да је краљ Петар затражио од др. Шубашића да демисионира, али да краљевска влада тај захтев није примила.

Краљевска југословенска влада одржала је 23 о.м. седницу на којој је испитала ситуацију, али није донела никаквих решења. „Дирекција за информативну службу краљевске југословенске владе у Лондону“ објавила је цео текст споразума између маршала Тита и др. Шубашића од 1 новембра са два додатка од 7 децембра прошле године.

Британски листови опсежно су коментарисали ове догађаје, осуђујући краљево држање.

23 о. м. званична новинска агенција југословенске краљевске владе издала је саопштење да сва југословенска удружења у Лондону захтевају од владе да др. Шубашић не одступи, већ да се врати у земљу у циљу остварења закљученог споразума.

Поменута друштва позвала су све државне чиновнике у иностранству да откажу сваку сарадњу са фашистичком владом коју би краљ евентуално покушао да образује и да траже повратак у домовину.

Радио Лондон објавио је истога дана да су југословенски трговачки бродови „Марија Петриновић“ и „Срећа“ истакли заставе нове Југославије.

ПОНОВО СЕДНИЦА КРАЉЕВСКЕ ВЛАДЕ

Лондон, 24 јануара. — Данас је кабинет др. Шубашића одржао седницу у Лондону и поново ће се састати вечерас. За време седнице краљ је два пута позвао др. Шубашића к себи.

КРАЉЕВА АКЦИЈА ПОГОДИЋЕ ЈЕДИНО ЊЕГОВЕ ЛИЧНЕ ИЗГЛЕДЕ ВЕЛИ ДОПИСНИК РАЈТЕРА

Лондон, 24 јануара. — Дипломатски дописник Рајтера у Лондону Рендел Нил пише између осталог:

Краљева акција погодиће једино његове личне изгледе као монарха. Она је предузета против савета Шубашићеве владе, као и против савета британске владе, а у споразуму и по саветима чланова југословенског двора и клике старих политичара у Лондону.“

Г. ИДН О ПИТАЊУ БРИТАНСКИХ ДОПИСНИКА У ЈУГОСЛАВИЈИ

Лондон, 24 јануара. — У вези са питањем дописника британске штампе у Југославији, британски министар спољних послова дао је следећу изјаву као одговор на једно питање које му је јутрос постављено у Доњем дому:

„За сада нема никаквих дописника британске штампе у Југославији, рекао је г. Ион, али дознајем да ће се један Рјатеров дописник одмах вратити у Југославију. Постоји нада да ће после њега отићи и други дописници листова и агенција“.

„Ја бих лично са највећим задовољством поздравио одашиљање дописника у Југославију.“

КОМЕНТАРИ ЛОНДОНСКЕ ШТАМПЕ

Лондон, 24 јануара. — Енглеска штампа по питању краља Петра и његовом ставу против споразума Тито-Шубашић каже да је краљ Петар извршио не један већ два испада.

Први испад је изјава против АВНОЈ-а и против намесничког већа, а други испад је извршио 20 јануара, кад је дао изјаву да је краљевска влада др. Ивана Шубашића поднела оставку.

Дипломатски дописник Рајтера каже да краљ ратује за своју личност као монарх против споразума Тито-Шубашић.

Решење валутног проблема у Војводини

Да би се отклониле све сметње у новчаном промету на територији Војне области за Бачку и Барању, створено околношћу да на овој територији имамо два средства плаћања, Војна управа за Банат, Бачку и Барању донела је решење:

Да се на територији Војне области за Бачку и Барању има ОБАВЕЗНО, поред ПЕНГА издања мађарске народне банке у Будимпешти, примати и ДИНАР, издање Српске народне банке у Београду, и то у односу један пенг раван 20 динара.

(Из Војне управе за Банат, Бачку и Барању)

★

Западни фронт

Немачка избочина у Арденима скоро је престала да постоји

Лондон, 24 јануара. — Данас су британске трупе ушле у Хајнберг, последњу базу која брани северни ток реке Рер. Немачка избочина у Арденима је скоро престала да постоји. Последње немачко упориште Сен Рит заузето је јуче.

У току два дана савезничка авијација вршила је нападе на немачке колоне које се повлаче из Ардена. Уништено је или оштећено око пет хиљада возила, међу којима 200 тенкова. Данас је савезничка авијација поново вршила нападе.

У Северном Алзасу америчке снаге повукле су се на краће линије на подручју Хагенау.

Прва француска армија у Алзасу имала је нешто успеха на северном боку немачког џепа код Колмара.

САВЕЗНИЦИ ПРОШИРИЛИ СВОЈЕ ПОЛОЖАЈЕ НА РЕЦИ МАС

Лондон, 24 јануара. — Агенција Рајтер саопштава коминике генерала Ајзенхауера о операцијама на Западном фронту.

Савезничке снаге прошириле су своје положаје на реци Мас северно од Стивенс Верда и заузеле су Мастбрахт. На југу савезници су очистили Сент Јост, а у предграђима Монфора воде се борбе. Савезничке трупе заузеле су Обстринген, три и по километра североисточно од Валдфрунта. Села Лафелд и Валденрат очишћена су од непријатеља.

Савезничке снаге заузеле су Сен Вит, стигле до Вајтена и очистиле од непријатеља Команстер и Бехо. У савезничким рукама налази се и Ешвајлер, три и по километра северно од Вилца. Савезничке трупе стигле су на реку Клерф. Борбе се воде у Фурену и у области Нетига, југоисточно од Ремиха. У близини Бичеа наша артилерија уништила је око 15 моторизованих возила.

●

МАЊЕ БОРБЕ У ИТАЛИЈИ

Лондон, 24 јануара. — На сектору реке Сенио канадске снаге су одбиле неколико немачких напада.

●

ДЕЛЕГАЦИЈА ЕНГЛЕСКИХ СИНДИКАТА СТИГЛА ЈЕ У ГРЧКУ

Атина, 24 јануара. — Један делегат енглеског Црвеног крста отпутовао је у Грчку, у сврху пружања помоћи оном грчком становништву које је у невољи.

Делегација енглеских синдиката која је стигла и борави у Атини имала је разговор са генералом Пластирасом, министром рада и министром правосуђа Грчке.

■

УСКОРО ЋЕ КРЕНУТИ ПРВИ БРОДОВИ СА ПОМОЋИ НАРОДИМА ЈУГОСЛАВИЈЕ

Лондон, 24 јануара. — Јавља се да ће после закљученог споразума између маршала Тита и претставника савезничке команде на Средоземљу кренути први бродови са помоћи југословенским народима преко Јадрана.

Храна и други материјал биће послани преко одељења за везу савезничке команде уз помоћ чиновника УНРРА

У уторак су совјетске трупе избиле на реку Одру у дужини од 60 километара

Трупе Трећег белоруског фронта форсирале су реке Дајме Прегељ и освојиле градове Лабиау и Велау, важна немачка одбранбена упоришта, која штите приласе ка Кенигсбергу.

Истовремено јужно од Инстербурга трупе фронта заузеле су градове Дарскемен, Бенкхајм и Тројбург, које су Немци претворили у снажна одбранбена упоришта и преко 700 других немачких насеља.

Јужно и југозападно од Августова наше су трупе, форсирајући Августовски канал и реку Бовар, освојиле градове Рајгрод, Грајево, Визна, Једвобне и преко 350 других насеља.

●

Трупе Другог белоруског фронта, настављајући офензиву, освојиле су градове Источне Пруске Вилмберг, Отелсбург, Морунген, Залфелд и Фрајштат, важне саобраћајне раскрснице и снажна немачка одбранбена упоришта и преко 600 других немачких насеља.

Истовремено трупе фронта освојиле су на територији Пољске град и железничку станицу Бродница, град Липно, а такође преко 450 других насеља.

●

Трупе Првог белоруског фронта, развијајући успешну офензиву, извршивши заобилазни маневар покретним јединицама повезаним са фронталним нападом, освојиле су град Бидгошч (Бромберг) — важну саобраћајну железничку и друмску раскрсницу и снажно упориште немачке одбране на доњем току Висле, а такође преко 600 других насеља.

●

Трупе Првог украјинског фронта, ломећи отпор Немаца у Шлеској, 23 јануара, освојиле су градове Милич, Бернштат, Понслау, Карлсмарк, Тост и Бишофстал — важне саобраћајне раскрснице и одбранбена немачка упоришта, и избиле на реку Одру у рејону града Бреславе у дужини од 60 километара и заузеле преко 200 немачких насеља.

Истовремено групе фронта освојиле су на територији Пољске градове Грабув, Шилдберг, Кекиц, Тарновиц и заузеле преко 450 других насеља.

●

Јужно и југоисточно од Кракова наше су трупе у борбама напредовале и освојиле на територији Пољске град Стари Сонч, а такође преко 80 других насеља.

●

У Будимпешти, наше су трупе водиле борбе на уништавању опкољених јединица противника у западном делу града (Будима) и заузеле 25 блокова.

Југозападно од Будимпеште наше су трупе одбијале нападе великих снага пешадије и тенкова противника и после огорчене борбе напустиле град Секеш-Фехервар.

●

За 22 јануар наше су трупе на свим фронтовима онеспособиле и уништиле 56 немачких тенкова, од којих преко 30 тенкова у рејону Секеш-Фехервара. У ваздушним борбама и ватром противавионске артилерије оборено је 52 противничка авиона.

Комеморација жртвама побијеним у рацији 1942

У говорима на комеморацији наглашено је да суд народне правде стиже све оне који су непосредно или посредно учествовали у извршењу злочина над невиним народом

Трогодишњица ужасних јануарских покоља извршених у Војводини била је у Новом Саду обележена одавањем поште сенима побијених невиних жртава и заветовањем народа да ће скупо извојевану слободу бранити по сваку цену.

У Саборној цркви приређен је помен жртвама, а у Народном дому свечана комеморација. Први пут после три године — сада у слободи — приређена је тужна свечаност којој су присуствовале мајке, сестре и деца невиних жртава. Документована излагања показала су сву страхоту злочина и зверске методе којима су се, приликом рације, служили извршиоци.

Помен у Саборној цркви

Помену у Саборној цркви у 9 часова пре подне, присуствовала је огромна маса народа. Присуствовали су и чланови Главног народно-ослободилачког одбора, Војне управе, Месног одбора ЈНОФ-а, официри и борци Народно-ослободилачке војске, грађанство Новог Сада и околине.

На крају помена, парох Милош Лучић одржао је говор у коме је осудио незапамћени злочин окупатора.

— Мрски мађарски фашистички властодршци, рекао је Лучић, знали су да наш народ цени своју слободу, да ће се за њу борити и да ће је извојевати, и стога су чинили злочинства и варварства, верујући у својој заслепљености да ће га уништити. Мађарски фашисти желели су да надмаше у злу свога врховног сатанског вођу, да би му се што више додворили тиме што би направили у Бачкој други Катин, као што су начиниле немачке хорде у Украјини.

Наша Народно-ослободилачка војска, с нашим великим и моћним савезницима братским Совјетским Савезом, Енглеском и Америком задала је смртни ударац тим злочинцима. Праведна и заслужена казна мора их све стићи, па ма где се налазили.

Комеморација у Народном дому

У 10 часова пре подне, после помена у Саборној цркви, приређена је у великој дворани Народног дома свечана комеморација. Просторије Народног дома, дворана, галерија, хол и гардероба, биле су препуне грађанства. Мноштво грађанства које није могло да уђе у дворану или хол, окупило се на улици испред Дома, где је слушало пренос комеморације преко радио звучника. Овој тужној свечаности присуствовало је око 3.000 људи. Много мајки, сестара и родбине побијених жртава присуствовало је комеморацији За време извођења програма, могло се чути њихово јецање.

Присуствовали су такође претставници Главног народно-ослободилачког одбора Војводине, Јединсвеног народно-ослободилачког фронта Војводине Војне управе за Банат, Бачку и Барању, Месног народно-ослободилачког одбора, Антифашистичког фронта жена, Уједињеног савеза антифашистичке омладине Војводине и т. д.

ГОВОР ПРОТЕ АЛИМПИЈА ПОПОВИЋА

Комеморацију је отворио претседник Месног народно-ослободилачког одбора прота **Алимпије Поповић.**

Прота Поповић је рекао да је јануара 1942 у Шајкашкој и у Новом Саду српски народ био стављен ван закона **Окупатор је тада приредио крваву кланицу где су поубијани старци и старице, жене и људи, младићи и девојке, деца и дојенчад, па нису биле поштеђене ни жене у благословеном стању. Убијало се без испитивања без суда и пресуде, једноставно и просто, — куршумом у чело или у потиљак.** Побијене жртве, које су лежале по домовима, двориштима, касарнама и по улицама окупатор је односио на Успенско гробље. Тамо их је, одмах иза улаза бацио на гомилу онако смрзнуте, као што рабацује бацају цепанице када ис аруiv дрва. Гомила је била дугачка око 15 метара а висока око један метар. Ове лешеве су злочинци после пренели камионима на Дунав и побацали под лед. Тако је Дунав постала њихова заједничка гробница. Гробови једног дела ових жртава пронађени су недавно у Земуну.

Потом је прота Поповић говорио о кажњавању извршилаца, потстрекача и потказивача, без изузетка. Рекао је да ће сви они бити кажњени и да ту казну неће избећи ни један злочинац ни кривац, „јер је небо високо а земља тврда".

ПУКОВНИК ГРУЛОВИЋ О КАЖЊАВАЊУ РАТНИХ ЗЛОЧИНАЦА

Члан Главног народноо-осл. одбора Војводине пуковник Аћим Груловић истакао је у своме говору да су заклети напријатељи нашег народа, уз помоћ народних издајника, извршили зверске покоље у Новом Саду, Жабљу Бечеју, Србобрану, Чуругу и у другим местима. На хиљаде недужних људи, жена и стараца побијено је на зверски начин. Грозни покољи извршени у рацији 1942, само су наставак оних покоља које су предузели немачки, мађарски, талијански и бугарски фашистички разбојници над нашим народима одмах после уласка у нашу земљу, а које настављају Немци и сада у оним крајевима наше земље који још нису ослобођени.

Свуда по свету где су пролазиле, сејале су подивљале фашистичке хорде смрт, пустош и глад — у Пољској, Совјетском Савезу, Француској. Милионе људи побили су и највеће културне тековине уништили. Све су они то чинили по своме начелу надмоћности германске расе: да се истребе они народи који нису вољни да буду покорни робови.

Мађарски фашистички крвници, верни следбеници ових лудачких теорија, приступили су остварењу паклених германских планова.

Пуковник Груловић је истакао да се у тешкој и неравној борби против окупатора и издајника развијао и растао народно-ослободилачки покрет, и развила се наша Народно-ослободилачка војска. Цео наш народ је помагао своју народну војску, по цену највећих жртава уверен да је она једина која може извојевати слободу и осветити невине жртве.

Стотине злочинаца, учесника у рацији, већ су платили својом поганом крвљу за своја зверска недела. Само у Новом Саду, у један мах, кажњено је смрћу око 250 зликоваца. Широм целе Бачке стотине зликоваца осуђени су на смрт. Војна управа за Банат, Бачку и Барању, на основу оцене Комисије за утврђивање ратних злочина извршиће казну над свим Мађарима кривцима, у Чуругу, тиме што ће бити исељени, јер је утврђено да су они посредно учествовали у ратним злочинима.

Кажњавајући ратне злочинце, међутим, ми се никад нећемо спустити на ниво фашистичких животиња и убијати невини народ и децу.

ЗАВЕТ ОМЛАДИНЕ

У име омладине говорио је **Стеван Гарабантин.**

Он је изложио жртве које је омладина Војводине поднела у борби за слободу нашег народа.

— Ми жалимо што стотине палих борбених омладинаца и хиљаде побијених жртава нису доживели ове срећне дане ослобођења напаћеног Новог Сада. Али се заветујемо да никад нећемо заборавити те жртве. Заветујемо се да ћемо умети ценити слободу коју смо извојевали у народно-ослободилачкој борби, — заветујемо се да нећемо дозволити да никад више погана нога страних завојевача прекорачи границе наше земље. Заветујемо се на овом месту и на данашњи дан да ћемо осветити све жртве и да ћемо казнити заслуженом казном све џелате и њихове помагаче. Најбоља гаранција да ће овај наш завет бити испуњен јесте наша народно-ослободилачка војска на челу с народним херојем маршалом Титом. (Клицање: „Живео Тито!"

РЕФЕРАТ ДР. М. ПЕТРОВИЋА О МАСОВНОМ ПОКОЉУ

Потом је професор др. Милан Петровић, потпретседник Месног народно-ослободилачког одбора у Новом Саду, поднео опширан реферат о политичкој позадини покоља, о узроцима, о кривцима и о кривицама.

Др. Петровић је нагласио да је **масовно убијање у Новом Саду извршила сама мађарска државна власт, својом оружаном силом, — војском и жандармеријом. То је била хајка на људе, слична оним хајкама које су мађарска феудална господа — барони и грофови — навикли приређивати на својим ловиштима. Таквим ловиштем учинила је тих дана мађарска држава Нови Сад, а дивљач за њихове крволочне нагоне били су Срби и Јевреји.**

Мађарски властодржци су говорили да је требало очистити Нови Сад од партизана. То је ординарна лаж. **Према до сада скупљеним подацима, у рацији је побијено 70 деце, — 30 српске и 40 јеврејске. Међу њима, 25 је испод 10 година, међу којима има и дојенчади од 3 месеца. Побијен је и велики број старица и стараца од 70 до 80 година. То је, дакле, био покушај истребљења.**

Друга карактеристична црта била је пљачка. И ова пљачка разликује се од других масовних пљачкања. У другим приликама пљачкају неодговорни елементи: у новосадској рацији пљачке су вршили одговорни органи државне власти. Војници и жандарми који су упали у јеврејске и српске станове узимали су себи сав новац, драгоцености и наките који су им долазили до руку, а са замрзнутих лешева по улицама откидали су замрзнуте прсте и уши, да би се докопали прстења и минђуша.

Говорећи о кривцима, морамо споменути оне наше суграђане мађарске народности који су криви за покоље или као потказивачи или као потстрекачи или као активни пљачкаши поубијаних жртава или као примаоци разних дарова поскиданих с оних јадника који су побацани у Дунав. Заслужена казна стићи ће све без разлике, а у првом реду оне који су се као неке судије примили крвничке дужности да пресуђују да ли су поједини њихови суграђани достојни да живе или не.

Међутим, погрешно би било мислити да треба бацити кривицу на цео мађарски народ. Међу грађанима Новог Сада мађарске народности било је и таквих који су заштићавали своје суседе Србе, заузимали се за њих и спасавали их од смрти.

На крају је проф. Петровић саопштио да је Месни народно-ослободилачки одбор у Новом Саду одлучио да организује прикупљање прилога за подизање споменика побијеним жртвама, споменика који би био доказ нашег бола и нашег данашњег завета да ћемо над гробовима палих жртава подићи нову и срећнију Југославију.

У програму свечане комеморације учествовао је хор Државне музичке школе, који је отпевао „Вјечнаја памјат" и „Посмртни марш".

Редитељ Новосадског народног позоришта Јован Коњовић рецитовао је две песме и то „Дунав" од Јована Поповића и „Крв" од Жарка Васиљевића.

У Београду је започела рад Прва општа синдикална конференција

Београд, 24 јануара. — Тањуг јавља: После 26 година сакупили су се данас првипут претставници свих мануелних и интелектуалних радника са ослобођене територије демократске федеративне Југославије, да створе, у слободној земљи слободних југословенских народа, своју општу и јединствену слободну синдикалну организицију.

Општа земаљска синдикална конференција отпочела је данас рад у великој дворани Радничке коморе. Позорница, на којој се налази говорничка трибина и претседнички сто, искићена је југословенским заставама и великом сликом народног хероја маршала Тита. Над позорницом је укусно израђен југословенски државни грб, а под њим велики натпис „Смрт фашизму — слобода народу!" и „Живели јединствени синдикати радника и намештеника!"

Хрватску заступају делегати из Славоније, Хрватског Загорја, Лике, Кордуна и Мославине.

Из Босне присутни су делегати из Тузле и Креке.

Војводина је заступљена делегатима из Новог Сада, Суботице, Сомбора, Петровграда, Беочина, Руме и Земуна

Из Македоније присуствују делегати из Скопља, Прилепа и Струмице.

Косово и Метохију заступају делегати из Трепче, Урошевца, Пећи, Призрена и Гњилана.

Конференцији присуствују делегати из Црне Горе и Боке, као и делегати из Словеније.

На конференцији НОВ заступа генерал-лајтнант Јака Авшић.

Појаву претседника АВНОЈ-а др. Ивана Рибара и секретара АВНОЈ-а Родољуба Чолаковића, чланови конференције дочекали су бурним и одушевљеним одобравањем и дуготрајним поклицима АВНОЈ-у. Присутни су међу осталим: Повереник за социјалну политику Националног комитета пуковник Антон Кржишник, потпретседник АСНОС-а Радован Грујић; секретар АСНОС-а Петар Стамболић; повереник АСНОС-а за социјалну политику Светозар Крстић; повереник АСНОС-а за привреду др. Миливој Перовић; заступник команданта града Београда потпуковник Петровић и други.

Општу земаљску синдикалну конференцију отворио је у десет часова пре подне, уз бурно одобравање делегата, који су испунили дворану и галерију, стари синдикални борац Ђуро Салај.

Хор радничког певачког друштва „Абрашевић" отпевао је „Хеј Словени", и партизанске борбене песме: „Песма о Титу" и „Партизанка".

Изабрано је радно претседништво, у које су ушли другови: претседник Лаза Стефановић, познати борац и ветеран синдикалног покрета, Миша Поповић из Скопља, Јурај Шпољарић за Хрватску, Тоне Пфајфер за Словенију, Михајло Миљанић за Црну Гору, Пашага Манџић-Мурат за Босну и Херцеговину и Аспарух Корубиновски за Македонију.

Конференцију су поздравили претседник АВНОЈ-а др. Иван Рибар, претставник Врховног штаба НОВ и ПОЈ генерал-лајтнант Јака Авшић и повереник за социјалну политику Националног комитета пуковник Антон Кржишник.

Конференција се наставља.

КРОЗ ОСЛОБОЂЕНУ ВОЈВОДИНУ

Бирање акционих одбора радничких синдиката у Земуну

Земун, 24 јануара. — У Земуну у Дому културе одржало је преко 3000 радника конференцију поводом оснивања радничких синдиката. Пошто је друг Михајло Радетић металски радник, отворио конференцију и кад је минутом ћутања одата почаст палим борцима за слободу, реферисали су другови Жика Симић, металац, о потреби стварања синдиката радника и намештеника, и Младен Будимирчевић о радничком покрету у старој и новој Југославији.

Затим је говорио друг Ђура Спољарић, кројачки радник из Београда у име београдског Акционог одбора. Он је разлагао значај синдиката у народно-ослободилачкој борби. Радничка класа која се одазвала позиву за борбу и испунила своју дужност према отаџбини, била је један од стубова те борбе и чврста гаранција за остварење истинских демократских тежњи народа. Организовањем јединствених радничких синдиката у Југославији, остариће се и утврдити јединство радничке класе, што значи, да ће се још више осигурати несметан развој земље у правцу демократије.

Задаци који ће пасти на радничке синдикате биће огромни. Поред економског, културног и идеолошког издизања радничке класе, раднички синдикати одиграће значајну улогу у изградњи планске обнове наше оштећене земље и учвршћивању наше нове демократске власти.

Данас ће све подузети да помогну што бржем окончању победоносног рата.

На крају је извршен избор за Акциони одбор синдиката у Земуну у који је изабран 21 члан. Са збора су упућени телеграми маршалу Титу и АВНОЈ-у.

ОСНИВАЊЕ СИНДИКАТА У БАЧКОЈ ТОПОЛИ

Бачка Топола, 24 јануара. — Радници Бачке Тополе сакупили су се у недељу у великој дворани Телећешијеве ресторације. Седницу је отворио Петар Лерик члан НОО-а из Б. Тополе, који је реферисао о радничком збору у Новом Саду. Скуп је једногласно решио да се у Б. Тополи оснују стручни радднички синдикати. О важности синдиката говорили су Јосип Брашњо и Карло Бриндза.

У СУБОТИЦИ СУ ГИМНАЗИЈЕ ПОЧЕЛЕ РАД

Суботица, 24 јануара. — Ових дана отпочео је рад мушке и женске гимназије у Суботици. Број досад уписаних ученика и ученица прелази две хиљаде.

Међутим, школска зграда није довољно пространа да прими све ђаке, зато су они подељени у групе и долазе на предавања сваки други дан.

И поред тих тешкоћа омладина се с великом вредноћом стара да накнади што је изгубила за време окупације.

ОТПОЧЕО ЈЕ ДАКТИЛОГРАФСКИ КУРС У СРЕМСКОЈ МИТРОВИЦИ

Ср. Митровица, 24 јануара. — Прекјуче је отпочео први дактилографски курс у Ср. Митровици. Све курсисткиње су организоване омладинке, врло пожртвоване и вредне. У расподели радног времена и оне су саме учествовале тако да су себи одредиле радно време, заједно са политичким часовима и часовима граматике и правописа, до 10 часова увече. Курсисткиње живе за време трајања курса заједно, а тако исто се и хране. Спроведена је и самоуправа у којој се младе течајке спремају за осећање дужности и одговорности. У самом учењу течајке су поделиле рад, пошто немају довољан број машина за вежбање. Док једне за извесно време вежбају писање на машини, друге раде граматику и правопис, а заједно после свршеног рада имају политичке часове. Са њима ради дактилографију и остале предмете другарица Алиса Кабиља.

Пожртвован рад железничара у Срему

Железничарима у једном већем месту Срема била је после ослобођења прва дужност да оспособе бар једну локомотиву. Био је то тежак посао јер је окупатор однео све што је могао, па није било ни алата, на машина. Али неуморним и пожртвованим радом они су вратили послу. За осам дана оспособили су прву локомотиву, названу „Сремица", а истовремено су довршили и оправку скретнице за окретање локомотива.

Они су радили организовано, по групама. Тако је једна група радила на рашчишћавању рушевина у ложионици, која је била веома оштећена, без крова врата и прозора, друга група је чистила пругу и станицу, па водостаницу, подвожњаке и надвожњаке. Захваљујући приљежном раду, све је доведено у ред.

Али за то време, и даље су вршене поправке заосталог возног парка. За доста кратко време су и поред рада под отвореним небом, избачене још три локомотиве и 46 вагона које су фашисти оставили сматрајући их за неупотребљиве.

Осим ових послова другови железничари су ишли и на пољопривредне радове. Обрали су 50 јутара кукуруза и посекли 20 јутара кукурузовине. А да се не би губило у раду на стручној поправци, другови који нису ишли на пољопривредни рад радили су двоструко.

Поред тога, они су организовали прикупљање за наше борце и скупили од железничарских породица: 267 кг масти, 189 кг соли, 66 ком. сапуна, а у новцу 26.600 куна.

И даље обећавају они да ће дати све од себе за обнову земље и за победу.

Барања хоће да да свој прилог народно-ослободилачкој борби

Танјуг јавља:

Батина, 24 јануара. — Барања, крај који је после Срема настрадао у последњим ратним операцијама, из дана у дан добија изглед сличан Бачкој и Банату. Народ Барање свим силама ради да се што пре доведе у ред оно што је мрски фашистички окупатор уништио или покушао да уништи у свом повлачењу пред победоносном Црвеном армијом.

На самом прелазу код Вездана, село Батина, пружа праву слику тежине борби које су се водиле на том сектору. Попаљена Батина и друга села поред Дунава, разорени друмови и мостови, телефонске везе и друге комуникације, најбољи су сведоци разарачког беса Немаца који се више никада неће вратити.

Данас у свим местима Барање постоје Народно-ослободилачки одбори који уз помоћ војних станица. Команди места и Команде војног подручја у Белом Манастиру данонћно раде на поправљању онога што је непријатељ разорио.

И поред ратних догађаја који су ометали пољске радове, (у време када их је требало изводити), народ је свесрдно учинио све да обради што више земље, мада је окупатор однео са собом скоро све сточне запреге. До успеха је дошло једино благодарећи организованој расподели неколико преосталих парних плугова и трактора.

На културном пољу је за ово кратко време много урађено. Предавања, приредбе, биоскопске претставе и остале културне манифестације надокнађују оно што се годинама пропустило. Одбори АФЖ показују нарочиту активност у раду. У свим селима, на свим салашима се чини све да се помогне рањеним борцима НОВ и Црвене армије да им се дани у постељи олакшају. Мајке и сестре свуда организују одборе АФЖ, преко којих дају свој прилог фронту у облику плетења џемпера, чарапа и другог.

Омладина окупљена око УСАОЈ-а стара се да испуни задатке постављене јој на I. Конгресу у Новом Саду и да својим ударничким радом пружи пример старијима.

У току је организовање ЛНОБ-а.

Посебно место заузима Бење. Ово државно добро са својим огромним и разноврсним богатством данас има нову управу постављену од Војне управе у Новом Саду, која уз помоћ НОО ради на организовању добра.

Окупатор у свом безглавом повлачењу није на срећу успео да уништи и понесе са собом много са Бења. Једино је изгорео млин који је својим капацитетом подмиривао потребе имања, док су друге установе читаве и за који дан ће почети са радом.

У тракторској станици је остало трактора и разних плугова, тако да је до сада обрађено и засејано 50% земље. Пет шумских управа су приступиле брзој планској сечи. Једини проблем претставља саобраћај.

Рибарска централа у Апатину, која такође припада Бењу редовно снабдева војску, болнице и грађанство свежом рибом.

Сви припремни радови су завршени и за који дан све основне школе на територији Барање ће почети са радом.

Барања хоће такође да да свој прилог народно-ослободилачкој борби и не жели на тој утакмици да остане на последњем месту.

ЧИНОВНИЦИ ИЗ ЗЕМУНА ДАЈУ КРВ ЗА РАЊЕНИКЕ

Земун, 24 јануара. — Иницијативом Вере Јевремовић референта санитета Команде подручја у Земуну организовало се и пријавило 169 другова и другарица који су почели давати за наше рањенике крв у Заводу за трансфузију крви у Београду.

Овај пример послужио је за углед. Угледавши се на њих, особље Команде места почело је такође да се организује те да би и оно учинило исто.

ПРИЛОГ ФОТОГРАФА ИЗ СУБОТИЦЕ ЗА ПОСТРАДАЛЕ КРАЈЕВЕ

Преко уредништва „Слободне Војводине" чланови фотографске секције из Суботице послали су за пострадале крајеве свој прилог.

Иван Вуковић са особљем кол фирме Тимар, 7000 динара, Војнић П. Анте 4.000 динара, Лус Јелена са особљем 3.000 динара, Војнић П. Ана 4.000 динара, Ереш Аладар 2.000 динара Барне Карол са особљем 6.000 динара, Молнар М. Стеван са особљем 15.000 динара, Хорват Терезија 1.000 динара, Војнић П. Викторија са особљем 7.000 динара, Ледђел-Фото са особљем 5.000 динара.

Чланови секције су исто тако решили да убудуће 3% од промета дају за исту сврху.

МЕДИЦИНСКО-САНИТЕТСКИ БАТАЉОН 21 СРПСКЕ УДАРНЕ ДИВИЗИЈЕ ЗАХВАЉУЈЕ СЕ НА БОЖИЋНИМ ПОКЛОНИМА

Медицинско-санитетски батаљон 21 Српске ударне дивизије умолио нас је да отштампамо његову захвалницу за поклоне које је примио о божићним празницима, у којој између осталог каже:

„Мед. Сан. Бат. 21 Срп. уд дивизије примио је на Бадњи дан већи број писама и пакета, које су нашим херојима-рањеницима послали другови и другарице из Бачке и то: Чуруга, Жабља, Госпођинаца, Надаља и многих других места из Бачке.

„Читајући писма, били смо ганути пажњом коју су нам својим даровима другови и другарице из горе наведених места указали.

„Пакете смо разделили нашим рањеницима по болници и уједно писма прочитали. Радујемо се што имамо таку уједињену чврсту позадину, која у ове велике дане мисли прво на своје другове на фронту".

Износећи, после тога, своју спремност да се боре до победе они закључују:

„А сада М. С. Б. 21 Срп. уд. дивиз. у име својих рањеника-хероја и осталих другова изражава овим путем своју топлу другарску захвалност дародавцима друговима и другарицама, честитајући им Нову Годину у нади да ће она донети мир и слободу свима нама".

Шид одбија напад на народна права

Шид, 24 јануара. — У недељу 14 о. м. безброј људи из околине Шида као и ударне радне бригаде која помаже нашим борцима на фронту дошли су у Шид с транспарентима паролама и заставама и манифестовале чврсто братство и јединство свих наших народа и жељу свију, да се очувају тековине народно-ослободилачке борбе.

После говора друга Исе Кабиље, у коме је објаснио снагу споразума Тито-Шубашић и маневар краља Петра у вези са страном реакцијом да разбију народно јединство, крваво извојевано, поворка је кренула улицама Шида, певала борбене песме, клицала Начиналном комитету, маршалу Титу, Совјетском Савезу, Енглеској и Америци.

Хиљаде грађана и сељака шидског серза доказују увек својим радом, а нарочито овом манифестацијом своју верност и љубав према својој правој влади, Националном комитету и маршалу Титу, а краљеву изјаву осуђавала. Омладина целог среза, заједно са сељанима и грађанима, сврстана у поворке, с ашовима, буданима и лопатама, са заставама транспарентима и сликама маршала Тита, показује вољу народа шидског среза да очува демократске слободе.

ВРЕДНА И ВЕСЕЛА РАДНА ЧЕТА ШИДСКОГ СРЕЗА

Шид, 24 јануара. — Народ шидског среза слио се у један јединствени фронт.

Нижу се изјутра радне чете једна за другом из околних села са алаткама за копање ровова нашим борцима. Сврстао се народ из десетинвачаест села у један радни ланац дугачак неколико километара. Ту има претставника разних народа — Словака, Русина, Срба и Хрвата, те би човек помислио да су то људи из различитих земаља. Ако се само мало дуже с њима остане, види се да су 1800 људи у тој радној чети становници шидског среза које везује иста мисао и иста љубав и воља за рад.

Ради се весело, заједнички ударнички. Једна омладинка из Бапске потстиче на рад не само своје мештане, него и целу околину, а једна из Берковова је са својом петорком прва ископала бункер од 5 м. Омладинац Илија Гаврић из Кукујеваца је највреднији и најпожртвованији у овој чети. После веселог доручка и ручка који добију одмах на терену, поведу се народна кола дуж рововског ланца са песмом о народним ослободиоцима и вољеном маршалу Титу.

М К.

ОТВАРАЊЕ ДОМА КУЛТУРЕ У КУЗМИНУ

Кузмин, 24 јануара. — Пред великом масом света која је манифестовала своје одушевљење и љубав према АВНОЈ-у и маршалу Титу, а уједно демонстрила против изјаве краља Петра лондонској штампи, јуче по подне је отворен Дом културе у Кузмину као део једне од културних тековина народно-ослободилачке борбе.

После манифестација, на отварању Дома културе је говорио друг Милан Матић о културно просветном раду и о значају Дома културе. По говору се прешло на врло добро изведен програм у коме је, поред омладине и старијих, највише учествовало пионира. Успелим рецитацијама, партизанским песмама и једним духовитим скечем, завршен је програм, док је одушевљена маса света продужила и даље да манифестује Народно-ослободилачкој војсци АВНОЈ-у и маршалу Титу.

ПОЗОРИШНА ПРЕТСТАВА У СУБОТИЦИ

Суботица, 24 јануара. — Најбољи позоришни дилетанти спремају се за свој први наступ у ослобођеној Суботици. Позоришна дилетантска трупа приказаће више драмских претстава у току ове зиме. Пробе се одржавају свакодневно после подне. Ускоро ће се објавити програм првих претстава.

Народ Истре држи се јуначки

Београд, 24 јануара. — Тањуг из Хрватске јавља:

Прилике у Истри су све теже. Немци су појачали гарнизоне и сада се у Истри налазе две немачке и једна италијанска фашистичка дивизија. Поред пруга пролазе јаке немачке патроле које одлазе у села, пљачкају, тероришу и одводе народ.

Осим ових бандита Истра је добила незване госте, четнике и усташе који су побегли из Далмације и сместили се на Ријеци. Ови бандити су у очајном стању и доживљују судбину коју су припремали нашим народима. Народ Истре неће да чује за ове изликовце. Како се сазнаје, њихови господари намеравају да их транспортују у Немачку где ће бити уврштени у немачку војску.

Све већи немачки терор не може да поколеба народ Истре. И старо и младо, и жене и деца, учествују у народно-ослободилачкој борби дајући све од себе. Саботаже, убијања немачких и италијанских фашиста, уништавање непријатељског материјала, пруга и саобраћајних веза на дневном су реду.

Иако је контрола пооштрена, поједина подручја су чврсто повезана. Курирска служба обавља се поред свих тешкоћа. Стари курири повлаче се кроз све немачке страже и увек им успева да испуне задатак.

Народ у Истри не сустаје у борби. Иако је мучен од немачких и италијанских фашиста, народ посвећује много пажње просвети. У току 25 година фашистичке владавине деца нису могла да науче матерњи језик, а италијанске школе нису хтела похађати. И док се по путевима вуку бестијалне немачке хорде, деца у тајним школама, које су добро прикривене, уче матерњи језик.

Преко 100 школа ради под најтежим условима, а поред њих две средње школе и једна учитељска.

Преко 2000 људи вратило се последњих дана из будимпештанског пакла у Југославију

Суботица, 24 јануара. — Прошлих дана вратило се у Суботицу много Срба, Хрвата, Јевреја, па и Мађара, који су досада били у Будимпешти. Пошто је Црвена армија ослободила већи део мађарског главног града, у коме су се налазили, они су се одмах вратили у свој завичај. Већина њих су наши радници које је окупатор одвео на робијашке радове. Има међу њима и Мађара, који су „побегли у Будимпешту испред Руса", јер је мађарска пропаганда уверавала родитеље, да ће „Руси заклати све девојке". Сада се сви враћају, срећни што се налазе поново у свом дому.

Кроз Суботицу је прошло преко 2000 Бачвана који се враћају својим кућама из мађарског главног града. У разговору са овим повратницима наш сарадник је сазнао ове појединости:

— Ни сада нећемо заборавити оне дане који су наступили после Хортијеве прокламације. Тада су мађарски фашисти преузели власт и почело је једно зверско убијање Јевреја и свих оних који су стали на њихову страну.

— Јевреји су били наоружани. Њима су се придружили многи наши радници, Срби и Хрвати, затим мађарски комунисти и Хортију верни војници и турански ловци. Водила се права битка на пештанским улицама. Полиција је већином била на страни Јевреја. Њилаши и немачки одреди су били надмоћни и рушили су барикаде за барикадама. После тродневних неравних борби појавили су се на пештанским улицама злогласни немачки војници у црним униформама. Било их је наводно три дивизије. Они су на страховито дивљачки начин завршили ове битке и преузели власт у Будимпешти. Немачки војници и мађарски фашисти бацали су живе људе са петог и шестог спрата куће. Улазили су у куће које су одређене за гето, палили су им станове и убијали их митраљеткама, ручним гранатама, пробадали су малу децу од 2—3 године ножевима.

— Ми смо бежали како смо могли и куда смо могли. Скоро три месеца живели смо по подрумима. Спасавали смо се како смо знали. Не само себе, већ и Јевреје. Наша чета — прича нам наш сабеседник — која је бројала 130 чланова, спасла је преко 20 Јевреја који су стално с нама били.

Путници који долазе из Пеште причају о томе како мађарски главни град већ скоро месец дана нема електричне струје и воде. Живе сви у мраку, по подрумима. Свакодневно и у току ноћи врши се бомбардовање Будимпеште. Енглески, амерички и совјетски бомбардери туку ратне циљеве. Сва Пешта горела је неколико дана. А многи објекти, као рафинерија нафте, налазе се у пламену већ три недеље. Многе зграде су порушене. Немци су порушили велики број зграда и мостова. Они убијају и Мађаре који беже Русима. Последњих дана они су почели још гора зверства. Знајући да се становници Пеште налазе по подрумима, при свом повлачењу из појединих блокова зграда бацали су ручне гранате у подруме, па су на тај начин убијали многе људе.

Путници нам говоре о страховитој скупоћи која влада у Будимпешти. Пијаце већ уопште нема. У међувремену између два бомбардовања људи измиле на улицу са малим завежљајима из којих продају разне ствари. Неки купују за брилијанте и дукате најпотребније животне намирнице. Хлеб је велика реткост. За чашу воде плаћају по 50 пенга, за десет дека сланине траже 200 пенга, за комадић колача добију по 100 пенга, храна претставља невероватну вредност у оном делу Будимпеште, који још није ослобођен.

— Када смо се ослободили, Црвена армија нам је дала хлеба. Ви појма немате шта значи после двадесет дана поново видети и јести хлеб.

Затим су нам путници пуно причали о борбама које су узеле широке размере. Пештанци су већ навикли на бомбардовање из ваздуха и доста су мирни, јер имају одлична склоништа и добре подруме. Сада, међутим, нису само авиони бомбардовали, већ стотине и стотине топова и „Каћуша" у исто време сипали су ватру на Будимпешту.

— „Каћуше" имају грозно дејство. Кад „Каћуше" проради, човеку се диже коса. Знамо је по њеном звуку и по страховитом дејству. Поједине њене гранате искидају у кругу од 40 метара све живо и мртво. Радујте се што не знате шта је „Каћуша"...

Међу путницима налазио се један Јевејин који је долазио из Пољске. Он је 3 године био у неком логору у Пољској у близини Кракова. Пуштен је са неколико другова добротом једног мађарског потпоручника. Он прича о страховлади у том логору, које је један од „логора смрти". Хиљади невиних људи Јевреја из разних европских земаља, ту је завршило свој живот на грозан начин.

Када сам прешао границу Југославије, нашао сам се међу Србима на Келебији. Рекао сам им да сам Шпицер, Јевејин из Баје, долазим из Пољске, па су ме одмах пригрлили, дали су ми бесплатно топлу и богату храну какву нисам јео већ 3 године, топлу собу, каву са млеком и маслацем. Ту сам се први пут одморио као човек. Никада то нећу заборавити.

ИЗ ЗАТВОРА У ЦЕЉУ ОСЛОБОЂЕНО 360 ПОЛИТИЧКИХ ЗАТВОРЕНИКА

Београд, 17 јануара. — Тањуг јавља: Једна мала група словеначких родољуба извршила је смео напад на затвор у Цељу и ослободила 360 политичких затвореника.

Илја Еренбург

Шетња по Фрицландији

1) ЛОПОВИ

Добром лопову све је на згоду, кажу стари. Ја мислим да таквих универзалних лопова као што су Хитлерови војници још није било. Они су крали и порцелан, и обућу, државе и тканине, златне сатове и изношена одела, статуе и јаја, играчке и вагоне, париске споменике и холандски сир, бриселске чипке, кваке, надгробне плоче, па чак и тигање. Има један лопов у Немачкој коме могу позавидети сви лопови, сви Фрицеви, лопов над лоповом, доктор пљачке и професор крађе и разбојништва. То је Алфред Розенберг. Нама је познато како је он покрао музеје и библиотеке Совјетског Савеза; како је очистио музеј у Смоленску, покрао дворове око Лењинграда, „дигнуо" у Новгороду драгоцене иконе, а у Прибалтику слике и манускрипте. То је лопов „на велико". Његово се предузеће зове „комисија Розенберг". Први пут у историји лоповска се чета назива комисијом, има акта и печате.

Није Розенберг у Паризу бирао само француске ствари. У Тургењевој библиотеци „придигао" је ретке књиге које су биле својина великог писца. У Пољској је украо рукописе Мицкијевића. То је лопов полиглот.

Енглеска штампа саопштава да је Розенберг у Флоренцији „смотао" четрдесет пет прекрасних уметничких античких дела. Међу овим делима била је Медичиска Венера, Св. Ђорђе Донателов, радови Ботичелија, Гирландаја, Полајола и други. Једну су слику лопови приликом бекства бацили. Дознаје се да је неки „сарадник" „Комисије Розенберг", неки учени лопов, приликом доручка, резао хлеб и кобасицу на драгоценој слици и повредио платно. Закључивши да је слика оштећена, бацио ју је заједно с отпацима од кобасице.

Остале слике однели су Немци у јуну 1944 год. пре ослобођења Флоренције. Зар данас још неко двоуми каква судбина чека Алфреда Розенберга? Ако је седам градова једно другом оспоравало да се назове Хомеровим местом рођења, сигурно је да ће седамдесет седам градова спорити о право да подигне вешала светском лопову.

Често се поставља питање како ће Немци накнадити штету нанесену споменицима и уметности. Ја мислим да ће морати што шта да одвоје. Сикстинској Мадони није место у Дрездену. Немци ће вратити то што су украли. Платиће, не папирнатим маркама, већ уметничким делима, све што су украли, уништили.

ПЕЛАГОЗИ

Предамном је буквар издат у Риги у улици „Адолфа Хитлера". Књига почиње реченицама чији је смисао разумљив само деци која познају „Нови поредак" Хитлера: У зору Иван је већ у пољу. Немац је паметан итд. Да изнесем један чланак.

Деца у Немачкој.

Деци у Немачкој обезбеђено је радосно и здраво детињство. За то се брине вођа немачког народа Адолф Хитлер. Немачка деца свесрдно воле свога вођу. Рођендан његов 20 април — празник је све деце.

Испод текста, слика познатог људождера, а испред портрета деца са букетима.

Писац буквара, паметан, није објавио какво је детињство Адолф Хитрер обезбедио руској деци. Он не прича о бунарима напуњеним дечјим лешевима, о Бабјем Јару, Мајданеку и гомили дечје обуће у Лублину.

Данас су руска деца избављена од Хитлерове племенитости. У Риги нема више улице Адолфа Хитлера. Писац буквара вероватно негде у Магдебургу, сања о Аргентини. Рођендан Хитлеров не интересује више немачке цвећарке. Чео се свет спрема да прослави други датум — дан Хитлеровог вешања.

ГЕБЕЛС — БОГОМОЉАЦ

У своме последњем чланку Гебелс пише: „Сујетна је слава пролазна". Дочекали смо да ћепавко постане богомољац. Он седи у склоништу и пише: „Ванитас ванитатум".

Разуме се да Гебелс није тако лако дошао до овога открића. За ово је било потребно много времена. Стаљинград и Дњепар, Тунис и Нормандија, Београд и говор Хортија. Раније је Гебелс другачије мислио. Ево цитат његовог чланка из 1942 године: „Ми национал-социјалисти доказали смо да један минут може да помрачи вечност, да светску славу зидају наши гренадири, и да смо дошавши до врха Елбруса постали бесмртни. Од данас велика Немачка је нешто стално и непоколебиво. „Три недеље иза тога нешто „стално и непоколебиво" појурило је у галопу на запад.

Данас Гебелс говори као мудри Соломон: „Сујетна слава". Ја бих ћепавку предложио други текст из тога старог извора: „Све има своје доба, време рођења и време смрти, време пораста и време опадања. Ко другоме јаму ископа, сам у њу пада, ко руши ограду ујешће га змија". Да мало размисли о томе тексту могао би своме народу да објасни зашто је Немачка, која се већ налазила у Египту, нашла под Ахеном, и зашто се с Волге вратила на Ајткунен. Нека се ћепавко само пожури — јама коју је ископао већ одавно чека на њега.

Обергефрајтер Михел Милер који је недавно пао у ропство прича: „Нисмо имали коња, али смо нашли излаз из ситуације на тај начин што смо руске заробљенике упрегли у тељиге. Они су нам на тај начин превозили сав потребан материјал".

Нека Гертруда Швалбах, 19 јула 1944 год. пише из *Франкенталa* своме мужу: „Говоре да ће моју Рускињу узети у фабрику. То би било страшно. Ти не знаш шта значи имати добру кућну послугу. Пре рата то су могли имати само имућни, тако да нам је рат донео много добрих ствари. Готово и не осећам усамљеност што те нема, ова Рускиња ради за троје, па ја могу поваздан да лешкарим и да сањам о теби драги мужићу".

Скоро ће Гертруда да се дигне. Њој прете доста велике непријатности. Није ствар у томе што ће руску робињу послати у фабрику. Ствар је у томе што ће Гертруда Швалбах из *Франкенталa*, као што и милиони других Немаца и Немица градити попаљена градове зато што је њен муж и брат упрегао у тељиге руске војнике, зато што је сурово поступала са руском робињом. Дошло је време када ће Гертруда радити за троје. Ми смо се толико привикли на назив „зверињи брлог" да ми тај назив изгледа готово аутентичан. Ја се не бих чудио када би на карти уместо „Немачка" прочитао „зверињи брлог". Ми никада не дефинишемо о каквој се звери ради из поштовања према четвороношцима.

Лист „Келнише Цајтунг" доноси: Непријатељ се усудио да такне у пећину лава. Американци чувајте се". Немци су — значи — схватили да је њихова земља — зверињи брлог. Али из самогубља упоређују Немачку са пећином лава.

Хоћу одмах да напоменем како и овај пут Немци лажу. Они ни по чему не личе на Бремовог лава. У књизи „Животињско царство" пише: „Лав не воли да предузима велике шетње. Арабљани говоре да он троструким криком обавештава своју околину о изласку. У природи лава — то признају сви природњаци — има много племенитијих прта. Лав се може ценити и волети".

Немци нападају из заседе. Немци воле да полазе у велике шетње. Ко је у стању да воли СС-оца или Гестаповца?

Постоји и други грабљивац, исто тако крупан — тигар. Тигар — људождер. Ето како га описује Брем: „Тигар је плашљив, а у исто време безочан. Он бежи од наоружаног човека, а ненаоружаног напада. Одлично уме да их разликује. Лукав је подмукао и крвожедан.

Када читам ове редове заборављам на зоологију. Падају ми на памет догађаји последњих година. 22 јуна Мајданек, узвици разоружаних разбојника „Хитлер капут". Листу „Келнише Цајтунг" ја бих предложио да се идући пут изражава тачније: „Непријатељ иде у брлог тигра" У осталом ми сами знамо куда идемо. Знају то и наши Савезници. Келнски лист покушава да уплаши Американце, а Кенигсбершки нас.

Хајка одлично напредује, а ја већ осећам под ногама диван тепих од тигрове коже. (Краснаја Звезда)

ПОЗИВ

на упис у Раднички синдикат

Акциони одбор позива све трговачке, занатлијске, банковне осигуравајућих друштава, као и све остале приватне чиновнике и намештенике да ступе у Раднички синдикат који се сада организује.

Сваком је добро познато, да се широм наше ослобођене Отаџбине стварају раднички синдикати, који ће једини бити у могућности да заштите оправдане интересе свију радника, намештеника и чиновника.

Радници и намештеници фабрика и осталих индустријских предузећа, као и држ. надлештава уписиваће се на месту свога запослења.

Упис приватних намештеника вршиће друг Младен Говорчин у Градској штедионици Трг ослобођења бр. 2) радним даном од пола 9 до пола 12 часова.

Акциони одбор

ДРЖАВНА ТРГОВАЧКА АКАДЕМИЈА У НОВОМ САДУ

Позив

Извештавају се сви заинтересовани да се отвара упис у Државној трговачкој академији.

Упис ће се вршити у четвртак, петак и суботу 1, 2 и 3 фебруара од 9 до 12 часова пре подне и од 2 до 4 часова после подне у згради бивше Финансијске дирекције (Краља Александра ул. бр. 21. 1 спрат) где ће ученици добити обавештења о раду школе. За упис понети сведочанства последњег завршеног разреда.

Старатељ школе

ДРЖАВНА МУЗИЧКА ШКОЛА

„Државна музичка школа у Новом Саду позива све другове и другарице са подручја Војводине, који су се пријавили за диригентски курс да дођу у Нови Сад најдаље до првога фебруара о. г. Пријавити се могу и доћи они другови и другарице, који се до данас још нису могли пријавити. Са собом треба понети једино постељину".

РЕВИЗИЈА И РЕГИСТРАЦИЈА ДОЗВОЛА ЗА УГОСТИТЕЉСКЕ РАДЊЕ

По решењу Војне Области за Б. Б. имају се све дозволе за угоститељске радње подвргнути ревизији и регистрацији.

Под угоститељским радњама разумеју се: хотели, ресторани, свратишта и коначишта, гостионице, кафане-пансиони, бифеји, народне кухиње и крчме.

Позивају се сви имаоци поменутих радња да своје дозволе одмах поднесу привредном одељку Команде места, приземље, соба број 48 ради регистровања.

Угоститељу, односно власнику, који се не одазове благовремено овом позиву, одузеће се дозвола за обављање своје радње.

(Из канцеларије Команде места, Привредни одељак број 1083, 21 јануара 1945 године.)

СПОРТ

ИЗ С. К. РАДНИЧКОГ

Позивају се сви ногометни играчи који желе активно играти, односно приступити новосадском Радничком спорт-клубу, да се пријаве код вође ногометне секције Јована Суседског (Шерифа) у Новом Саду, Шафарикова ул. бр. 9.

„Мој син Влајанков Милош звани „Брица" отишао је у партизанске одреде 2 априла 1944 год. Последњи пут је учествовао у борби на Манђелоској пустари и том приликом је рањен и као такав био је базиран код Дожић Миле из Лежимира. Од тога дана па све до данас немамо никаквих вести о њему, те молимо свакога ко ма шта зна о њему да извести његове родитеље Куцуров Славка и Гину из Каћа, Д[illegible]ска ул. [illegible]

МИЛОШ МАЛЕТИЋ из Новог Сада отишао је од куће, 18 септембра 1944 године. Последњи пут је виђен у болници на Иришком венцу, као рањен борац Н. О. Војске. Од тог времена тј. од 30 октобра 1944 незнамо ништа о њему. Молим свакога ко зна нешто о њему да јави његовом стрицу Светиславу Малетићу, Нови Сад, Моравска 22.

Посмртна вест

Члановима књижевног савета, почасним и редовним члановима и пријатељима Матице српске

Овим се позивају чланови Књижевног савета, Књижевног и управног одбора, почасни и редовни чланови и пријатељи Матице српске да на дан Св. Саве, 27 јануара о. г., у 11 часова пре подне, у што већем броју присуствују Свечаној седници Књижевног савета која ће бити посвећена успомени на великог песника народног борца и духовног стваралаца **ЈОВАНА ЈОВАНОВИЋА-ЗМАЈА**, приликом четрдесетгодишњице од његове смрти. Седница ће се одржати у малој дворани Народног дома; о Змају говориће г. г. Васа Стајић и Јован Поповић, књижевници; а седницу ће отворити г. др. Александар Моч, претседник Матице српске. Уверени смо, да ће чланови и пријатељи Матице обилатим учешћем на Свечаној седници и овом приликом испунити своју културну и националну дужност.

Претседништво

СЛУШАОЦИМА КУРСА РУСКОГ ЈЕЗИКА

Слушаоци уписани на курс руског језика Агитпропа нека се јаве у собу бр. 15 Бановина (приземље) од 13 до 15 часова, у понедељак и уторак, да приме легитимације.

Упис на курс наставља се сваког радног дана од 14 до 15 часова.

Календар столни

за 1945 излази из штампе 26 ов. месеца

Цена 4 пенга, препродавцима попуст, поруџбине слати:

Књижара »СЛАВИЈА« Нови Сад Краља Петра I. бр. 17.

УПОЗОРЕЊЕ РОДИТЕЉИМА УЧЕНИКА ОБАВЕЗНИХ ЗА ШКОЛОВАЊЕ

Упозоравају се родитељи да су сва деца од навршене 7 до навршене 15 године, без обзира на народност (изузев Немци), обавезни да посећују основну школу.

Од овога се изузимају само ученици који иду у гимназију.

Због тога је потребно да сви родитељи своју децу која су обавезна да посећују основне школе одмах пријаве или пошаљу у школу.

Засада основне школе Светозар Милетић (Николајевска), Змај Јован Јовановић (Алмашка, из Гундулићеве улице), Доситеј Обраловић (Јовановска), Војвода Степа (Салајка, из Кајмакчаланске улице), Огледна школа (на Булевару), Ђорђе Натошевић (Јеврејска), Краљ Петар II (Вежбаница из Футошке улице), Краљица Марија (Клостер) раде све у згради школе Светозар Милетић (Николајевска у порти Николајевске цркве). Децу која припадају реонима тих школа треба послати у школу Светозар Милетић (Николајевска).

У згради Основне школе Шумске раде и следеће основне школе: Бранко Радичевић (Адамовићево Насеље), Војвода Путник (Детелинара), Мита Нешковић (Рокова и школа из Љубљанске улице).

Школе Краљ Петар I (Видовданско насеље) и Клиса раде у згради Основне школе Краљ Петар I (Видовданско Насеље).

Децу из припадајућих реона ових школа треба послати у школу у којој односне школе засала раде.

(Просветни одељак Команде места Нови Сад)

ПУЛИСАК ЈОСЕФ умировљени гр. чиновник умро је у својој 82. години живота. Сахрањен у среду после подне у 3 сата из капеле на гробљу.

СТАРАТЕЉСТВО фонда Српске православне велике гимн. у Новом Саду приређује годишњи помен оснивачима, добротворима, прилагачима, патронима, старатељима, директорима, професорима и ученицима Српске православне велике гимназије. Помен ће се одржати 29 јануара 1945 год. у 10 часова пре подне у Саборној цркви.

Старатељство

Месни Народно-ослободилачки одбор, уз пристанак Градске штедионице у Новом Саду,

ПРОДАВАЋЕ

у понедељак, 29 јануара о. год., у 10 часова пре подне у Новом Саду, на Форгачевом салашу 165 комада свиња и то: 34 комада првокласне беле манголице за приплод, а 131 комад за гојење.

Младен Продановић и Пера Крстић, повереници Месног одбора.

ЈАВНА ЗАХВАЛА

Тужним срцем јављамо свим осећацима и друговима да је наш драги

ЈОВА ПАЈИЋ

из Лаћарка борац III. Војвођанске бригаде погинуо у борби против фашизма.

Захваљујемо Команди III. Војв. бригаде што му је обележила гроб и тако нам помогла да га пронађемо; Марку и Нати Томић, Стеви Секулском и осталим друговима из Мохова, као и друговима из Опатовца, што су нам помогли да га пренесемо у родно место.

Ожалошћени: отац Никола, мајка Мара, другарица Љуба, сестра Живка и Душанка.

✝

Помен

У петак 26 јануара у 11 часова, у Св. Саборној цркви у Новом Саду, даваће се помен

Александру Ердељану

ђакону Св. Саборног храма у Новом Саду који је мучки страдао са осталим жртвама 23. јан 1942 год.

супруга Дренка са децом

КРОЗ НОВИ САД

Нови Сад 25 јануара 1945.

БИОСКОПИ:

АПОЛО: у 14, 16 и 18 (20 војничка) часова „Песма о Русији", амерички филм.

АНТИФАШИСТИЧКА ИЗЛОЖБА од 8 до 20 часова.

Дежурна апотека ПОПИЋ, Пашићева ул. бр. 11, телефон: 23-79.

Станица за трансфузију крви, Војводе Путника 1 (зграда бившег учитељског дома) од 8 до 16.

★

КОНФЕРЕНЦИЈА ЧЛАНОВА ТРГОВАЧКЕ ОМЛАДИНЕ

Позивају се сви чланови Трговачке омладине да дођу на конференцију, која ће се одржати у четвртак 25 јануара, на којој ће се решавати питање о синдикалној организацији.

ОГЛАС

за набавку семена

Савез земљорадничких задруга у Новом Саду, Јована Ђорђевића ул. бр. 7, треба већу количину свих врста повртарског семена.

Писмене понуде доставити, са назнаком количине, врсте, цене, квалитета и процента клијавости, Савезу.

Мали огласи

ОФИЦИРСКЕ ЧИЗМЕ бр. 41 мењао бих за бр. 42 или 43. Упитати у администрацији листа.

ПРОДАЈЕМ један јорган, нов зимски шешир, 1 старо мушко спортско одело са крзном и 2 женске хаљине. Јовановић, Лазе Станојевића ул. бр. 12. II. спрат.

СПРЕМАМ средњошколце из свих предмета — француски и талијански језик — професор, Футошка ул. бр. 104 I. спрат.

ШОП МАРКО, Нова ул. код Руског гробља бр. 5 изгубио је своју куповну књижицу бр. 29.228, коју овим оглашава неважећом.

КОСИЋ МАРИЈА, Карацићева, 13, нестала је куповна књижица бр. 16.684, коју овим оглашава неважећом.

Изгубљено

ПЛАВШИЋ МИЛОРАД изгубио је дозволу за слободно кретање, коју овим оглашава неважећом.

ДРАГИЊА ВЕСЕЛИНОВИЋ, Ченеј-Пејићеви салаши изгубила је своју пријавну листу, коју овим оглашава неважећом.

МИЛАН УЗЕЛАЦ, Краљевића Марка ул. бр. 59. изгубио је разне документе и пријавну листу, која овим оглашава неважећим.

СМИЉКА ПРЕРАДОВ, Лептирова ул. бр. 29 изгубила је своју пријавну листу, коју овим оглашава неважећом.

ХОРВАТ ФРАНЦИШКА, рођ. Виг Ленау ул. бр. 3 изгубила је своју пазарну књижицу, коју овим оглашава неважећом.

КАРТЕ ЗА НАМИРНИЦЕ, које гласе на име Љубомира Марића и Анке Марића оглашујемо неважећима пошто су изгубљене.

КОВАЧЕВИЋ ГОЈКО Футошка ул. бр. 112 изгубио је своју пријавну листу, коју овим оглашава неважећом.

БРЗАК ПЕРСИДА Шајкашка ул. бр 18 изгубила је своју пријавну листу, коју овим оглашава неважећом.

ПАШЋАН ЕВИЦА и **ПАШЋАН МИТА** Секуле Витковића ул. бр. 9 изгубили су своје пријавне листове, коју овим оглашавају неважећима.

Изгубљену пријавницу **ВЕЛИНКЕ АЛЕКСИЋ** Темеринска 32 оглашавам неважећом.

Изашао је из штампе

ВЕЛИКИ ИЛУСТРОВАНИ СРПСКИ НАРОДНИ КАЛЕНДАР

БРАНКОВО КОЛО

ЗА 1945 ГОДИНУ

Цена му је 6 пенга или 240 дин.

Може се добити у штампарији

ЉУБОМИРА БОГДАНОВА, Житни трг. 19.

„Слободна Војводина" излази сваког дана — Уредништво и администрација Нови Сад, Футошка улица број 50 — Телеф. Уредништва 21-37.